

Skaidrojums par publiska iepirkuma līguma un vispārīgās vienošanās grozīšanu (Publisko iepirkumu likuma 67.¹ pants)

Ar grozījumiem, kas stājas spēkā 2012.gada 1.augustā, Publisko iepirkumu likumā iekļauts regulējums attiecībā uz iepirkuma līguma un vispārīgās vienošanās grozīšanu. Jaunais regulējums aizgūts no Eiropas Savienības Tiesas judikatūras (piemēram, spriedums lietā C-454/06 *Pressetext Nachrichtenagentur GmbH pret Republik Österreich (Bund) un citi*) un pēc būtības ir ticis piemērots jau iepriekš, ņemot vērā to, ka tas izriet no iepirkumu jomu regulējošajiem principiem, jo īpaši atklātības un vienlīdzīgas attieksmes principa.

Veicot grozījumus iepirkuma līgumā, ir jāņem vērā, ka iepirkuma līgums tiek slēgts iepirkuma procedūras rezultātā un ievērojot iepirkuma procedūras dokumentos noteiktās prasības, tajā skaitā līguma projektā iekļautos noteikumus, kas ir bijuši zināmi visiem pretendentiem, kas piedalījušies iepirkuma procedūrā, un kurus tie ņēmuši vērā, sagatavojot savus piedāvājumus. Līdz ar to jebkuru būtisku iepirkuma dokumentos un iepirkuma līgumā neparedzētu grozījumu izdarīšana iepirkuma līgumā ir pielīdzināma jauna līguma noslēgšanai, kam būtu piemērojams publisko iepirkumu jomas normatīvajos aktos ietvertais regulējums. Tātad pasūtītājs ir tiesīgs veikt tādus grozījumus iepirkuma līgumā, kuru veikšanas iespējamība, saturs un apjoms, kā arī veikšanas nosacījumi ir bijuši precīzi noteikti iepirkuma dokumentos un noslēgtajā iepirkuma līgumā, vai kuri uzskatāmi par nebūtiskiem. Tātad, pirmkārt, ir izvērtējams, vai līguma grozījumi ir iespējami saskaņā ar iepirkuma dokumentos un līguma vai vispārīgās vienošanās tekstā noteikto, un gadījumā, ja nav, izvērtējams, vai ir pieļaujams veikt attiecīgus grozījumus, t.i., vai tie nav uzskatāmi par būtiskiem.

Birojs vērš uzmanību, ka šis regulējums attiecināms uz visiem iepirkuma līgumiem un vispārīgajām vienošanām, t.i., gan tām, kas slēgtas iepirkuma procedūru rezultātā, gan tām, kas slēgtas, piemērojot Publisko iepirkumu likuma 8.¹pantā un 8.panta septītajā daļā noteikto kārtību.

Ņemot vērā, ka 67.¹ panta regulējums izriet no Eiropas Savienības Tiesas judikatūras, kas, lemjot par iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās grozījumiem, bija jāņem vērā arī pirms attiecīgu grozījumu veikšanas Publisko iepirkumu likumā, kā arī uz šo pantu neattiecas speciāli pārejas noteikumi, **tas jāievēro arī attiecībā uz iepirkuma līgumu vai vispārīgo vienošanos, kas noslēgtas līdz 2012.gada 31.jūlijam.**

67.¹ pants. Iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās grozīšana

(1) Ir pieļaujami tikai iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās nebūtiski grozījumi. Būtiskus grozījumus drīkst izdarīt tikai šā panta otrajā daļā minētajos gadījumos.

Kā norādījusi Eiropas Savienības Tiesa spriedumā lietā C-454/06, lai nodrošinātu procedūru pārskatāmību un vienlīdzīgu attieksmi pret pretendentiem, grozījumi, kas veikti publiskā iepirkuma līgumā tā spēkā esamības laikā, ir jauna līguma slēgšanas tiesību piešķiršana Direktīvas 92/50 (šobrīd – Direktīva 2004/18/EK) izpratnē tad, ja to noteikumi ir būtiski atšķirīgi no sākotnējā līguma un līdz ar to liecina par pušu vēlēšanos mainīt būtiskus šī līguma noteikumus (sprieduma 34.parágrāfs). Ģenerālvokāts, izsakot savu viedokli lietā C-454/06, norādījis, ka ne visi grozījumi radītu pienākumu rīkot jaunu iepirkuma procedūru – to rada tikai būtiski līguma grozījumi, kuri varētu traucēt konkurencei konkrētajā tirgū un būtu par labu pasūtītāja līgumslēdzējam partnerim, salīdzinot ar citiem iespējamiem piegādātājiem (ģenerālvokāta viedoklis lietā C-454/06, 48.punkts).

Vienlaikus paskaidrojam, ka ir iespējami izņēmuma gadījumi, kuros būtiski līguma grozījumi tomēr ir pieļaujami un ir atzīstams, ka šādu grozījumu iekļaušana sākotnēji iepirkuma dokumentos nevarētu būt ietekmējusi konkurenci iepirkuma procedūrā, tādējādi nevarētu radīt publisko iepirkumu principu pārkāpumu.

(2) Būtiski iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās grozījumi ir pieļaujami jebkurā no šādiem gadījumiem:

- iepirkuma līgums vai vispārīgā vienošanās **skaidri un nepārprotami paredz grozījumu iespēju, gadījumus, kad grozījumi ir pieļaujami, grozījumu apjomu un būtību;**

Vēršam uzmanību, ka minētā kontekstā nebūs pietiekama iepirkuma līgumos vai vispārīgās vienošanās tekstā parasti lietojamā vispārējā līguma grozīšanas klauzula, atbilstoši kurai puses groza līgumu, savstarpēji vienojoties.

Lai tiktu pieļauti būtiski grozījumi, tiem jābūt precīzi atrunātiem iepirkuma līgumā vai vispārīgās vienošanās tekstā jau sākotnēji (attiecīgi arī iepirkuma dokumentācijā ietvertajā līguma vai vispārīgās vienošanās projektā), norādot visu šajā punktā prasīto informāciju, ņemot vērā, ka grozījumu veikšanas kārtībai faktiski jānodrošina situācija, kurā pretendenti vienādi saprastu iespējamās izmaiņas un attiecīgi objektīvi spētu noteikt ar tām saistītos riskus, ņemot vērā tos piedāvājumu sagatavošanā. Tātad pasūtītājam iepirkuma procedūras dokumentos un līguma vai vispārīgās vienošanās tekstā jāparedz:

- vai grozījumi ir iespējami;
- kādos gadījumos (kad) tie ir iespējami;
- kādā apjomā tie ir iespējami;
- kas tieši var tikt grozīts.

Tā, **piemēram**, pasūtītājs atkarībā no līguma nosacījumiem un rakstura jau laicīgi var atrunāt:

1) būvdarbu līguma gadījumā būvdarbu veicēja iespēju nomainīt pielietoto tehnoloģiju, ja ir paredzama tāda nepieciešamība, norādot, pie kādiem nosacījumiem un kādā veidā šī nomaina tiks saskaņota, vai arī aizstāt materiālus ar līdzvērtīgiem, ja ražotājs izbeidz to ražošanu, norādot, kā tiks izvērtēts, vai materiāli uzskatāmi par līdzvērtīgiem, un kā tiks saskaņota šī aizstāšana;

2) iespējamo cenu indeksāciju, vienlaikus atrunājot cenu izmaiņu maksimālo apjomu, pārskatīšanas biežumu, gadījumus, kad cenas tiks pārskatītas un šo gadījumu

iestāšanās pierādīšanas kārtību;

3) gadījumos, kad pasūtītāja noteikto pakalpojumu izpildes termiņi ir saistīti ar no pasūtītāja neatkarīgiem apstākļiem (piemēram, informācijas sistēmas uzlabošanai paredzēta iespēja iegūt informāciju no cita pasūtītāja informācijas sistēmas), iespēju pagarināt termiņu, ja šī sistēma nav savlaicīgi pieejama;

4) ja pastāv risks, ka visa iepirkuma apjoma realizēšanai var nebūt pieejams finansējums, atrunāt konkrētu darbu, preču vai pakalpojumu pozīcijas, no kurām pasūtītājs varētu atteikties prioritārā secībā.

Katrā konkrētā gadījumā pasūtītājam jāizvērtē, kādi apstākļi varētu mainīties līguma vai vispārīgās vienošanās izpildes gaitā un kā tie varētu ietekmēt līguma izpildi, jo īpaši attiecībā uz iepirkuma priekšmetu un tā apjomu, paredzamo līguma izpildes termiņu un līgumcenu.

• saskaņā ar šā likuma 63.panta nosacījumiem **par līguma grozījumiem ir piemērota sarunu procedūra, iepriekš npublicējot paziņojumu par līgumu;**

Minētais piemērojams tikai gadījumā, ja ievēroti Publisko iepirkumu likuma 63.panta nosacījumi sarunu procedūras, npublicējot paziņojumu par līgumu, piemērošanai un Publisko iepirkumu likuma 64.panta pirmajā daļā noteiktajos gadījumos sarunu procedūras piemērošanas saskaņota ar Iepirkumu uzraudzības biroju. Piemēram, noslēdzot papildu vienošanos pie līguma par papildu pakalpojumu vai būvdarbu veikšanu iepriekš neparedzētu apstākļu dēļ atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 63.panta ceturrtās daļas 1.punkta nosacījumiem.

Gadījumā, ja pasūtītājs nespēs novērst saprātīgas šaubas par sarunu procedūras, npublicējot paziņojumu par līgumu, piemērošanas pamatotību, būtiski grozījumi būs atzīstami par nepieļaujamiem.

Birojs norāda, ka šis punkts piemērojams arī attiecībā uz grozījumiem, kas veikti Publisko iepirkumu likuma 8.¹panta kārtībā veikta iepirkuma rezultātā noslēgtā iepirkuma līgumā, ņemot vērā to, ka Publisko iepirkumu likuma 8.¹panta desmitajā daļā ietverta tieša atsauce uz Publisko iepirkumu likuma 63.panta nosacījumiem.

• iepirkuma procedūrā izraudzīto pretendentu (līgumslēdzēju pusi) aizstāj ar citu **atbilstoši komercietisību jomas normatīvo aktu noteikumiem** par komersantu reorganizāciju un uzņēmuma pārēju.

Līguma izpildi var pārņemt tikai iepriekšējā izpildītāja saistību un tiesību pārņēmējs, pilnā apmērā uzņemoties pildīt līgumu ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādus uzņēmies sākotnējais līguma izpildītājs.

(3) Iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās **grozījumi ir būtiski** jebkurā no šādiem gadījumiem:

• **grozītie** iepirkuma līguma un vispārīgās vienošanās **noteikumi**, ja tie būtu bijuši paredzēti iepirkuma procedūras dokumentos, **pielautu atšķirīgu piedāvājumu iesniegšanu vai citu**

kandidātu vai pretendentu dalību vai izvēli iepirkuma procedūrā;

Minētais attiecas uz gadījumiem, kad, piemēram, pasūtītājs līguma izpildes laikā atvieglo prasības, kuras tika noteiktas kā kvalifikācijas prasības pretendentu atlasē, maina tehniskās specifikācijas prasības vai nosacījumus, kas tika izvērtēti, piešķirot punktus atbilstoši vērtēšanas kritērijiem saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma izvērtēšanā. Piemēram, par būtisku grozījumu var tikt uzskatīta:

- pasūtītāja atļauja piegādātājam aizvietot piedāvājumā norādītos speciālistus ar noteiktajām prasībām atbilstošu kvalifikāciju ar zemāk kvalificētiem speciālistiem, kuri neatbilst nolikumā noteiktajām prasībām;
- nosacījumu maiņa, kuri tika vērtēti, nosakot uzvarētāju iepirkuma procedūrā;
- iepirkuma dokumentācijā ietverto darba apjomu samazināšana, ja šāda apjoma samazināšanas iespēja un gadījumi, kad apjoms var tikt samazināts, samazināmo apjomu apmērs, saturs un kārtība nav bijusi detalizēti atrunāta iepirkuma dokumentācijā.

• **ekonomiskais līdzsvars** (piemēram, risku sadalījums un tos kompensējošie līdzekļi), ko paredz iepirkuma līgums vai vispārīgā vienošanās, **tiek mainīts** iepirkuma procedūrā **izraudzītā pretendenta interesēs;**

Par ekonomiskā līdzsvara maiņu liecina ne tikai līgumcenas palielināšanās (jānorāda, ka cena ir publiskā iepirkuma līguma būtiska sastāvdaļa), bet gan jebkādi apstākļi, kas padara līguma izpildi piegādātājam izdevīgāku, piemēram, atviegloti izpildes nosacījumi, mazākas sankcijas par iespējamiem līguma pārkāpumiem, samaksas nosacījumu izmaiņas, piemēram, paredzot avansa maksājumu, kas sākotnēji nebija paredzēts, vai palielinot tā apjomu, un citi apstākļi.

• **iepirkuma līguma priekšmetā ietver piegādes, pakalpojumus vai būvdarbus, ko neparedz sākotnēji noslēgtais** iepirkuma līgums vai vispārīgā vienošanās;

Birojs norāda, ka, ņemot vērā Eiropas Savienības Tiesas sprieduma lietā C-454/06 36.pagrāfu, minētais nosacījums attiecas uz būtiskām izmaiņām piegādes, pakalpojumu vai būvdarbu apjomā, piemēram, izbūvējot sporta kompleksu, papildus paredzot arī baseina izbūvi, kas sākotnēji nebija paredzēts.

• **iepirkuma procedūrā izraudzīto pretendentu** (līgumslēdzēju pusi) **aizstāj ar citu piegādātāju.**

Minētais norādīts, jo piegādātāja, kuram tiek piešķirtas līguma slēgšanas tiesības, izvēle pēc būtības ir iepirkuma procedūras mērķis, līdz ar to līgumslēdzējas puses maiņa nav pieļaujama (izņemot Publisko iepirkumu likuma 67.¹ panta otrās

daļas 3.punktā noteikto gadījumu).

Birojs vērs uzmanību, ka nav pieļaujama arī piegādātāju apvienības dalībnieka (tai skaitā Publisko iepirkumu likuma 20.panta ceturtajā daļā norādītajā gadījumā) maiņa.

! Birojs norāda, ka izmaiņu būtiskumu izvērtē un atbildību par savu lēmumu uzņemas pats pasūtītājs, jo tikai pats pasūtītājs atbilstoši norādītajiem kritērijiem var novērtēt grozījumu reālo ietekmi uz konkurenci un to būtiskumu, ņemot vērā konkrēto situāciju, tas ir, tirgus apstākļus, piegādātāju loku, iepirkuma procedūrā iesniegtos piedāvājumus, iepirkuma dokumentācijas un noslēgtā līguma noteikumus, izpildītāja finanšu saistības, to izmaiņas u.tml.

! Grozījumu pieļaujamību jāspēj pierādīt un pamatot pasūtītājam, un gadījumā, ja tas to nespēj, ir uzskatāms, ka grozījumi nav bijuši pieļaujami.

Birojs iesaka pasūtītājiem rakstiski fiksēt izvērtētos apstākļus, norādot sava lēmuma pamatojumu, lai izvairītos no vēlākām iespējamām domstarpībām attiecībā uz grozījumu veikšanu.

! Visi Publisko iepirkumu likuma 67.¹ pantā ietvertie principi attiecināmi ne tikai uz līguma vai vispārīgās vienošanās grozījumiem to izpildes gaitā, bet arī uz līguma un vispārīgās vienošanās slēgšanas brīdi, t.i., līgums vai vispārīgā vienošanās nedrīkst tikt slēgta, nosakot būtiski atšķirīgus nosacījumus no iepirkuma dokumentācijā, t.sk. līguma vai vispārīgās vienošanās projektā, minētajiem.

Attiecībā uz līguma izpildē iesaistītā personāla un apakšuzņēmēju maiņu (Publisko iepirkumu likuma 68.pants) skatīt Iepirkumu uzraudzības biroja skaidrojumu „Par nosacījumiem attiecībā uz apakšuzņēmēju piesaistīšanu un apakšuzņēmēju un līguma izpildē iesaistītā personāla nomaiņu publisku iepirkuma līgumu izpildē (Publisko iepirkumu likuma 20. un 68.pants)”.